ad IX / XVIII / 5/25 Lit. EC.
869.7

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA

De

AMPUTATIONE MEMBRORUM SPHACELATORUM, EORUMq; SECURA MEDELA.

Quam

ANNUENTE DIVINI NUMINIS GRATIA.
IN ILLUSTRI ACADEMIA FRIDERICIANA
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO, SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
ELECTORATUS BRANDENB. HEREDE &c. &c. &c.
Gratioso Facultatis Medicæ Consensu
PRÆSIDE
PRO-RECTORE MAGNIFICO DESIGNATO
DN. FRIDERICO HOFFMANNO, D.
MEDICINÆ ET PHILOSOPH. NATURAL. P. P.
MEDICO ELECTORALI AULICO,
Patrono, Præceptore ac Promotore suo
omni observantiæ cultu devenerando,
PRO GRADU DOCTORALI,
Immunitatibus atque Privilegiis More Majorum ritè impetrandis,
D. XXVI. Junii M DC XCVI. Horis Ante- & Pomeridianis
IN AUDITORIO MAJORI
Publicæ eruditorum disquisitioni subjicit.
EBERHARDUS Barnstorff,
Rostochiens. Megapolitanus.

HALÆ MAGDEB. Literis Christiani Henckelii, Vniv. Typogr. 2

T 869. 10

VIRIS
Maxime Reverendo
Consultissimo
Nobilissimis Amplissimis atque Excellentissimis

DN. GODOFREDO WEISSIO,
S. S. Theol. Doct. & Ecclesiæ Luneburgensis Superintendenti gravissimo meritissimo.

DN. JOHANNI BARNSTORFIO,
J. U. D. & Consistorii Ducalis quod Rostochiis est Advocato celeberrimo,

Dominis Affini, Patruo, Patronis ac Fautoribus summis

Specimen hoc inaugurale in gratissimæ mentis tesseram ad ulteriorem mei studiorumque meorum commendationem

submisse offero
EBERHARDUS Barnstorff.

K. u. k. Militär-ärztliche Bibliothek
Standort: Zimmer ... Kasten ... L. Nr. ...
Katalog: Abth. ... Gruppe ... Nr. ...

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS

De

AMPUTATIONE MEMBRORUM SPHACELATORUM EORUMq; SECURA MEDELA.

§. I.

Ullus affectus atrocior & crudelior quam Sphacelus eſt, ubi nobis viventibus integræ partes corporis immanes inter cruciatus & æſtum igneum putreſcunt & moriuntur: Neque is perfunctoriè ſaltim infeſtat aut ad ſaltutem, ut alii morbi ſolent, terminatur: ſed ubi ſemel nidum ſuum elegit, pertinaciſſimè inhæret & non tantum illam partem quam aggreditur mortificat; ſed citato pede progreditur & ſæpius totam microcosmi machinam deſtruit. In tanti affectus atrociá quid medico agendum ſit & quid officii ejus ratio poſcat paulo penitius inpræſentiarum expendere animus eſt. Quoniam autem pro diverſitate individuorum & ingenii ſui magis vel minus maligni ac concurſus vehementiæque ſymptomatum gradus ſuos habet ac multum inter ſe diſtat & variat, hinc non eadem auxilia eandemque medendi rationem ac viam exigit; Sed nonnunquam inter initia ſtatim per valentiora remedia pars ad cor-

ruptionem vergens custodiri & integra servari potest; nonnunquam autem, malo majores vires adepto, corrupta & mortua pars corporis a viva separari & exstirpari debet. Placet itaque loco speciminis inauguralis de securis ac certis contra infensissimum hunc corporis nostri hostem in præsenti disputatione paulo fusius agere: Imprimis autem qua ratione & methodo partes jam totæ corruptæ & emortuæ amputandæ & separandæ sint circumspectius paulo decernere, annectendo simul indicationes utilissimas, cautelas & succinctam operationis ipsius methodum. Altissimum Numen gratia & auxilio suo assistat conatibus hisce!

II.

Ut autem feliciter progrediamur in apte disponendis & decernendis remediis contra perniciosissimum hoc malum præsentissimis, e re fore duco in antecessum paucis delibare atq; attingere, qua ratione gangræna a sphacelo differat & quibus signis uterque affectus multum inter se cognatus dignosci queat. Gangræna autem dicitur a χραινεῖν quia maxime exedit & devorat instar Lupi vel Cancri; Quare omnes Novi Testamenti interpretes gangrænam in *Epist. Pauli 2. ad Timoth. cap. 2. v. 17.* per cancrum verterunt. Est autem pessimus inflammationis comes & incipiens partis corruptio: Si autem jam eo processit, ut pars corruptione extincta & emortua sit, sphacelus nuncupatur. Hinc benè gangrænas *Galen. L. 2. ad Glauconem* nominat eas, quæ ex magnitudine inflammationis fiunt mortificationes nondum tamen integræ factæ & confirmatæ sunt. Mali autem hujus tanta vis ac tyrannis est, ut nisi celerrimè succurras, facile af-

affecta pars mortis habitum repræſentet h. e. vitæ, ſenſus & motus extinctionem tetramque putredinem contrahat: Et partis affectæ mortificatio incipiens tantæ eſt ferocitatis, ut niſi quis ruptâ omni morâ præſentisſimas tulerit ſuppetias, laborans particula emortua vicinas ſedes invadens ulterius ſerpat totaque membra enecet ipſumque hominem jugulet: Sphacelus vero dicitur a σφαζεῖν jugulando ſ. enecando, quoniam necroſin inducit partibus. Hæc autem gangrænam præſentem in inflammata parte prænunciant, ſi nimirum coloris floridum quod in inflammatione adfuit, extingvitur, deinde dolor & pulſus ſive arteriarum motus ipſi ægro antea ſenſibilis, nondum finitâ adhuc morboſa diſpoſitione, remittunt, & pars antea dura ac renitens mollis fit & livida ſenſu quodammodo deſtituta, & cutis a carne facile ſejungitur, ſique premitur digitis in profundum cedit nec poſtea revertitur, aut reſilit. Sphacelus vero appellatur, ubi coloris flos perit, aut pars livet aut nigreſcit & tumida mollis & prorſus cadaveroſa apparet, nec calor nec pulſus nec dolor aut ſenſus ullus amplius adeſt, ut etiam citra doloris ſenſum altè ſcalpellus in partem adigi queat, puſtulæ quoque & veſicæ copioſæ talismodi in partibus apparent; ſi aperiuntur laticem acrem fundunt, & nigredinem a corroſivo ſale gangrænoſo inuſtam ſubtus recondunt.

III.

Occupat hic affectus frequentius partes ſangvine copioſo vel ejus vivido influxu deſtitutas, ut tendinoſas nervoſas & corporis extrema, quâre frequentius videmus manuum & pedũ digitos ipſumq; ſcrotũ hoc malo laborare: Porro adoritur corpora diuturno morbo vel ſenio emaciata & confecta; ubicunque enim vi-

res ibi etiam tenuissimæ sanguinis & fluorum vitalium particulæ deficiunt, ubi autem harum defectus ibi circulatio humorum remissor & impeditior est, ubi hæc, ibi facilis ad putredinem dispositio præsto est. Deniq; hic affectus sæpius quoque prehendit cachecticos, hydropicos, paralyticos, scorbuticos & omnes qui impurum sanguinem & paucos spiritus in venis alunt. Ossibus hic morbus accedit, cum caro ipsis circumdata tetros gignit ichores sive depravatam saniem, quæ virulentiâ suâ ea induit ac fœtidissimâ putrilagine consumit; sphacelus enim ossibus innascitur gangræna non.

IV.

Quod causas truculenti hujus mali concernit, breves erimus in illis allegandis aliud instituti ratione exigente, e re tamen erit non plane illas negligere, quo remediorum ratio, illorumque modus agendi magis innotescat clariorque appareat. Compertum autem ex Physiologia mechanica est, sicuti totius corporis: sic etiam cujusvis partis animantis vitam & sanitatem versari in perenni ac jugi succorum & principaliter sanguinis circulari motione debita & æquali, tamdiu enim viva adhuc pars dicitur, quamdiu sanguinis circulatio per illam adhuc salva & libera est; Sic paralyticorum membra, utut sensu & motu animali privata sint, vivere tamen dicuntur quoniam adhuc vitalis purpura per illa ipsa fertur & per circulum revolvitur. Proinde uti mors totius, sic etiam certæ cujusdam partis mortificatio consistit in circulatione sanguinis cessante & penitus destructa: simulac enim humorum in circulum abiens motus in parte quadam corporis nostri perit, protinus elementa partes fluidas & solidas componentia a se invicem secedunt & vinculum ac unionem pristinam de-

deserunt, unde fœtidissima putrilago emergit; quando enim internus sanguinis motus progressivus cessat statim externum äeris fluidum jus acquirit in partem hanc, motumque alienum introducit, qui, cum texturæ nativæ destructorius sit, corruptionē cadaverosam & putredinem accersit. Motus enim circularis est præcipuum naturæ instrumentũ, quod non tantum in unione vitali elementa sanguinis valde heterogenea servat: verum etiam tali ratione a putredine, quæ secessio partium a se invicem totum componentium est, egregie defendit & tuetur. In sphacelo itaque omnis motus & circulus sanguinis vitalis extinctus est & externo fluido jam obsecundare & in putrilaginem abire incipiunt partes solidæ. In gangræna vero, quæ, ut jam supra dictum, incipiens sphacelus est, motus ille vitalis penitus quidem non extinctus, tardus tamen impeditus & extinctioni proximus est.

V.

Ex hisce adductis jam facile constabit ratio, quare à frigore penetrantissimo, quale est in Sveciâ, Norwegiâ, Curlandiâ, Livonia &c. maxime si corpora impura & emaciata tangit, quare porro a ligaturis fortissimis partium luxatarum vel fractarum, item ob graviorem contusionem & ambustionem partis, frequentissimè generentur gangrænisationes; simile quoque accidit a prohibita transpiratione, quando nimirũ partibus valde inflammatis vel erisypelaceis, ubi jam tum pori obstructi & compacti humores sunt, applicantur frigida aquea, oleosa, emplastra aliaque obstruentia & poros angustantia. Notabile est ex immissione manus ægri maligna febre laborantis in frigidam, sphacelum obortum fuisse, *de quo vid. Miscell. curios. Decur. II.*

A. III.

A. III. p. 145. Patebit jam porro ratio, quare illis personis, quæ impuros vappescentes & ad corruptionem sive dissolutionem elementorum sanguinis destructoriam vergentes humores possident, tam intrinsecè viscerum, quam externarum partium frequentes sphacelationes sint, uti id videmus in peste, ubi interiora ventriculi nigricantibus maculis & escharis conspiciuntur referta, Antrax & bubo glandulosarum partium quid aliud quam inflammatio fortissima cum sphacelo juncta est, a corrosivo virulento alcali inducta? Petechiæ nigræ mortis prodromi, quid aliud indicant quam leviorem & superficiarium sphacelum? Quod de scorbuticorum maculis latioribus etiam valet; deinde solenne quoque est cachecticos & ipsos paralyticos facillime tentari diro nostro affectu: In illis infarctæ jam partes a crassis impuris humoribus sunt, in hisce tardissima sanguinis circulatio & pulsus arteriarum debilis propter elaterem spirituum animalium, qui tonum ac robur fœnerant partibus, deficientem. Quapropter oportet ut praxin exercentes probe dignoscant & distinguant sphacelum qui ab intrinseca causa & sanguinis vitio dependet ab illo, qui foras & ab extrinseca causa saltim accedit. Et notabile est sæpius citra ullam causam extrinsecam & occasionalem sphacelum adoriri, uti videre licet *in Horstio. Lib. 9. observ. 22.* ubi quoque animadvertere est gangrænam in corpore cacochymico vi saltem purgantis fortioris introductam fuisse *v. ibid. observ. 25. Fernelius* de abditis rerum causis *L. 2. c. 15.* testatur se aliquando partem sphacelo affectam vidisse non solum sine causa externa sed & sine tumore aut rubore conspicuo, oborto primum dolore immanissimo, tandemque ægrum extinctum fuisse sine

febre

febre & symptomatibus gravioribus. Gangræna itaque quæ ab extra provenit longè citius & felicius sanationem admittit, nec tam citato pede progreditur, dum sanguis & humores balsamo suo genuino, quod custos putredinis est, adhuc abundant; secus fit, si ab intrinsecâ causâ malum dependet, ubi longè periculosior est status, nec tam brevi humorum vitium emendabile:

VI.

Cum itaque noster affectus varias habeat causas & ratione vehementiæ suos gradus & quoad partes quas infestat magis vel minus periculosus sit, nec æqualiter semper totum membrum corrumpat & mortificet, sed sæpius saltem ejus partem & quandoque tantum superficialiter & nonnunquam satis profundè destruat; hinc remedia ad hoc malum expugnandum non ejusdem generis sunt, nec illorum applicatio & medendi methodus una eademque semper est. Prudentis itaque est pro conditione & statu morbi convenientia adhibere remedia: aliud enim auxilii genus exigit membrum totum emortuum & corruptum, & longe aliud, si saltim pars quædam vitâ exuta est, reliquâ vero integrâ. Illud tamen breviter summatimque monemus, omne corruptum ac emortuum quod non amplius a naturæ regimine dependet, separandum ac disjungendum esse a reliquâ sanâ parte, sive provida natura, quæ etiã hîc sui custos, conservatrix & medicatrix est, sola instituat separationem illius, quod leviter saltim infestum est, sive ope & arte chirurgi graviter corruptum amoveatur. Notabile autem est, ipsam naturam non tantum carnem emortuam a sanâ providè separare (quod apparet si circulus ruber exquisiti sensus

inter sanam atque mortuam carnem & materia albicans puris spissioris instar sese ostendit) verum etiam integra sæpius membra quod mirabile est a corpore sejungere. Sic integrum brachium, ægro sanitati postmodum restituto, solius beneficio naturæ separatum legitur in *Th. Barthol. Histor. anatom. 69. Cent. 1.* & *Cent. 5. Hist. 63.* it. *Cattier observ. 13.* Memorabile non minus est Consulem septuagenarium de quo mentionem facit *Nicol. Tulpius L. 4. observ 51.* laborasse tibiâ adeo corruptá, ut a Medico ipsi consultum fuerit, quo curaret serrulâ sibi eam præscindi, quibus monitis autem non paruit homo imperio assvetus, sed potius miserè perire volebat: factum hinc est, ut tendinibus ac nervis ob diutinam moram ab acri pure erosis, totus pes vitiatus sedibus suis exciderit, ut adeo & ipsa natura satis clarè indicet remedium amputationis s. extirpationis; sicuti autem hæc locum habet ubi totum membrum corruptum ac infectum est, ita e contra ubi membrum saltim quoad partem laborat & necrosi tactum, alia sanandi via ineunda est, quæ maximè consistit in hoc, ut sanguinem benignum reddamus, obstructiones removeamus & laudabilis sanguinis influxum & refluxum in partem corruptioni proximam promoveamus. Hoc pacto quod sanum est defenditur, emortuum vero facilè separatur & laudabile pus, quod optimum reconvalescentiæ signum præbet, movetur.

VII.

Ut autem affectus & symptomatum ætiologia & modus agendi remediorum eò planius eniteat, breviter saltim totam rem perstringemus. Nimirum certissima res est, partem facilius corrumpi, si sanguis ibi hæret eccentricus fixus & immobilis, hâc enim mora

æstum

æſtum concipit vehementiſſimum pars laborans, dum globuli ætherei per obſtructos ac infarctos membri poros celerrime rotantur ac reverberantur. Æſtus hic, qui motus attritivus vehementisſimus eſt, inſtar ignis nativum ſanguinis elementorum contextum & craſin plane diſſolvit & deſtruit, cutim a carne ſeparat & fluoribus intenſam acrimoniam ingenerat, unde in partibus gangrænoſis non ſecus ac ab igne ambuſtis dolores, eroſiones, puſtulæ, veſicæ acerrimam lympham fundentes obſervantur. Sicuti enim igneæ æthereæ particulæ velocisſimo ſuo motu & ipſas fluidas & ſolidas partes dilacerant ac deſtruunt: pari ratione id fit a motu ætheris vehementiſſimo in parte obſtructâ ſuſcitato. Ignem, dum crematione ſuâ contrahit, criſpat partes, poros deſtruit, ut lucis radii in illis ſuffocentur, nigredinem partibus inducere, notum eſt: eodem modo id fit in noſtro affectu, ubi corroſivum igneum illud ſal ſimiliter agit. Præterea effluvia ſatis actuoſa, corroſiva, ex parte laborante evecta ſanguinem & corporis noſtri ſuccos in motu ac mixturâ ſuâ turbant, & partim febrim ac ſitim incendunt; partim virium magnam jacturam pariunt. Quamdiu itaque deſtructorius motus in affectis partibus viget & ulterius ſerpit, tamdiu res maximo in periculo conſtituta eſt. Prima hinc atque optima intentio medici eſſe debet, violentum hunc & naturæ infenſiſſimum motum, mortem & putredinem inducentem, ſiſtere *germ.* **den Brand ſtillen**: Peropportune autem illud peragitur deobſtruentibus balſamico roborante ſulphure & ſale penetrante inſtructis. Sola enim hîc deobſtruentia ſanguini liberiorem motum, partibus debitam transpirationem, materiæ æthereæ liberrimum itum ac redi-

tum largiuntur atq; concedunt: sic enim sanguinis & seri vinculum illibatum servatur, putredo arcetur & quod emortuum est sponte secluditur & pus, quod succus nutritius ob acescentiam in quam facile vergit albedine tinctus est, movetur.

VIII.

Ex classe autem remediorum, quæ prædictis indicationibus ex asse satisfaciunt certè primas tenent & famosissima sunt sale volatili oleoso acidum destruente imbuta vegetabilia, uti ruta, salvia, angelica, levisticum, flores sambuci, baccæ juniperi & omnia salia vovolatilia urinosa vel oleosa reddita, ex quibus maximè eminet sal oleosum nativum penetrantissimum, camphora. Huc spectant etiam sale quodam alcalino fixo amaro imbuta uti scordium, carduus benedictus, aristolochia rotunda, aloë, centaurium minus, absynthium, item oleo balsamico imbuta: uti myrrha, thus, mastiche, balsamum peruvianum &c: Vel denique incisoriâ vi agentia uti sal ammoniacum, lapis medicamentosus Crollii, vitriolum tam martis quam veneris, aqua calcis vivæ, cineres clavellati, spiritus vini & vinum ipsum. Ex hisce jam dictis parata cataplasmata & fotus, (qui penetrant promptissimè & longe exquisitioris operationis sunt quam emplastica) calidè, & crebrius applicata divinam afferunt opem, dum unita quasi vi partim incidendo & deobstruendo, partim tonum membri labascentis roborando simulque putredinem arcendo perniciale hoc malum feliciter depulsant. Instar omnium autem duo sequentia a Magnifico Domino Præside ex singulari affectu mihi communicata remedia, quæ præstantissimam opem innumeris vicibus tulerunt, laudari merentur. Nimirum accipe Radicis

an-

angelicæ, levistici ana unciam unam, herbæ scordii, rutæ, carduibenedicti, salviæ ana manipulum unum, myrrhæ, mastiches ana drachmas sex, salis ammoniaci unciam unam semis, viridis æris drachmam semis, aluminis usti drachmas tres: Hæc omnia, concisa atque contusa coque in aquæ calcis vivæ, vini francici & spiritus vini camphorati partibus æqualibus. Alterum est solutio florum salis ammoniaci vitriolatorum in spiritu vini non rectificato, adjecta debita quantitate camphoræ. Notandum autem circa usum horum remediorum, quod si malum nimis profundè & altius lateat inque carnosis partibus consistat, prius institui debeant scarificationes, partim ut sanguis acescens & corruptus, qui in membro laborante compingitur, evacuetur; partim ut vis medicamenti ad ipsam labem propius pertingat. Et vanus ac inanis hic Practicorum nonnullorum metus est, qui aëris accessum putrefactionem facilitare censent; satis enim, maturè affectæ parti debitis remediis impositis prospici debet. Minus autem commodè scarificationes hæ instituuntur in partibus tendinosis, manuum pedumque digitis, & ubi maximus æstus adhuc cum rubore perspicitur, felicius id fit in partibus carnosis jam corruptis vel corruptioni proximis, ubi profundæ scarificationes locum habent. Illud autem admirationem meretur, post scarificationem peractam in partibus mirum tumentibus, detumescentiam sensibilem illicò deprehendi cum flatuum emissione, luculento indicio: non saltim infarctum humorum, sed & expansivam elasticam vim grandiores tumores gignere.

IX.

Quo autem in sanandis gangrænosis membris

ſecurius procedamus, non debent negligi interna, quæ externorum virtutem mirificè ſecundant: talia autem ſunt omnia alexipharmaca & diaphoretica, quæ ſanguinis mixturam in craſi & motu ſuo ſervant & tranſpirationem liberiorem inducunt. Ex his autem virtutis expertiſſimæ ſunt liquor cornu cervi ſuccinatus, ſpiritus bezoardicus Buſſii, tinctura bezoardica media & volatilis, diaſcordiũ liquidũ, Eſſent. theriacalis, theriaca cœleſtis & omnia ſalia volatilia oleoſa. Euporiſton autem præſtantiſſimũ quod plus centũ vicibus incredibili effectu intentioni tum Magni Hoffmanni, Dn. Patroni ac Præceptoris mei ad cineres usq; colendi, tũ etiam aliorũ ſatisfecit, ſequens eſt, Recip. vini rhenani optimi libram unam, ſucci cancrorum recentis uncias tres, theriacæ drachmas duas, lapidum cancrorum drachmas tres: blando calore hæc misceantur & pro duplici doſi bibat ægrotans, obſervando debitum & temperatum ſudoris regimen. Præterea ex alexipharmacis & noſtro ſcopo inſervientibus duo maximè eminent, quæ ſociata excellentiſſimam vim exerunt, ſunt autem nitrum & camphora; Si verbi gratia ad drachmam unam nitri addatur ſcrupulus unus camphoræ. Nitrum ſanguinem & ſerum fluxile reddit, quod patet ſi ejus ſolutio ſanguini congrumato affundatur, humorũ acredinẽ contemperat, febrim extinguit & balſamicam vim humoribus fœnerat: Notatu enim dignum eſt, nitro artificiali ſeu regenerato in aqua ſoluto ſanguinem e vena emiſſum diutiſſime floridum ac purpureum in thermometro ſervari poſſe. Camphora autem effluviis ſuis tenuiſſimis evaporationem ſalium morboſorum vehementium & particularum obſtruentium promovet, ſicque æſtum egregiè extinguit.

guit. Circa horum remediorum usum tenendum est, primo ut in longè largiori dosi quam mos est offerantur & repetitis sæpe vicibus: cum malum non patiatur moram & præsens periculum emendationem sangvinis urgeat: deinde ut, si ex intrinseco principio malum succrescat plus illis fidamus quam externis; Et si scorbutica labes subest, ut sæpius fit (& consuli possunt *Evgalenus de scorbuto & Henricus Reinhuysen observat. chirurg Part. 2. observ. 40. Horst. Lib. 9. Observ. 25. pag. 453.*) antiscorbutica specifica immisceantur, si autem lues gallica fons & origo mali, confert, & remedia huic malo accommodata in usum trahere.

X.

Hac methodo si quis aggreditur gangrænam vel sphacelum, is feliciter in ejus sanatione procedet & impedire poterit ne malum ulterius progrediatur & putredine jam tactam partem naturæ beneficio restituet. Natura enim loco carnis emortuæ facile reponit, benigno jam sangvine reddito, damnum, & novam carnem progenerat: modo observetur ut restitutá jam parti gangrænosæ circulatione, illud quod emortuum aut corruptum est, maxime si grandis & carneæ est molis externâ ope chirurgi prudenter separetur & amoveatur. Varii autem separationis modi hîc concurrunt, qui passim in chirurgorum & medicorum libris prostant & celebrantur. Nonnulli causticis corrosivis id peragere volunt & scarificatione profundiori inter partem sanam & mortuam factam inspergunt pulverem ex arsenico vel imponunt unguentum ægyptiacum cui hoc admixtum est. Alii butyrum antimonii cum sublimato corrosivo remixtum in usum trahunt, qui celebris modę fuit *Domini Polegrini*

Me-

Medici Galli de quo legi meretur Charas in Pharmacop. reg. pag. 293. Alii id oleo vitrioli vel ſalis uti *Faber in Chyrurg. Spagyric. pag. 172.* præſtare conantur. Quidam actuale cauterium præferunt, quo inurunt quicquid infectum eſt. Recentiorum plurimi novaculâ utuntur & quicquid peccat vel corruptum eſt reſecant. Certum hoc eſt quo citius totum illud quod peccat tolli poteſt eò melius eſſe, ne fiat recidiva : Hinc ex omnibus modis poſtremus valdè arridet, & hic etiam uſitatiſſimus & ſemper adhibendus ſi caro muſculoſa altius infecta eſt. Denique conſtat etiam attentâ praxi & frequenti experimento, cauſtica illa virulenta qualia ſunt arſenicum & mercurius ſublimatus externè applicata penetranti ſuâ acrimoniâ funeſta ac ſæviſſima ſymptomata in nervorum ſyſtemate excitaſſe. Equidem arſenicum in quantitate epotum necat perfectè hominem, ſed non id præſtat per ſolam eroſionem membranarum ventriculi & vaſorum ſanguiferorum apertionem ; verum maximè, quod vim ſuam volatilem cauſticam nervis ac cerebro etiam communicet, dirisſimos ſpasmos & convulſiones ibi excitans: Accedit quod hujus generis venena malignâ ſuâ acredine ſolidis partibus ſphacelum quendam inducant, abundè id teſtantibus maculis nigris poſt aſſumptum arſenicum in ventriculo repertis. Notatu dignus eſt *nuperrimus caſus ad amplisſimam Facultatem Medicam Academiæ hujus Fridericianæ miſſus*, ubi ab arſenici ſcrupulis quatuor marito a malitioſâ uxore oblatis non ſolum ventriculi membranæ eroſæ & in particulas carneas diſciſſæ repertæ fuerunt cum magnâ extravaſati ſeri ſanguinei copiâ verum etiam, ipſum virile membrum nigricans & ſphacelo affectum deprehenſum fuit, ſimile ferè exemplum literis prodi-

dit

dit *Salmuthius Cent.1. Observ.10.* Cui subjungi quoq; meretur a Viro Excellentissimo Dno. D. Stahlio, Patrono atq; Promotore studiorum meorum gravissimo mihi communicata historia oppido rara. Sc. nobilis loco non procul dissito alchymiæ operam navans conduxerat mercenarium ad contundenda & præparanda viliora quædam altiori operationi ac processui subministrantia. Hic cum aliquando portionem arsenici deflagrasset, forte fumum per os naresve attraxerat, statimque unâ vel alterà horâ post lassitudinem & insoliti quid in corpore sentit, confert se propterea nobili sociisque insciis in lectum, cumque absentia ipsius vix attenderetur, tertio demum die inopinatò planè emortuus, toto corpore lividus, ater, cadaverosus, virgâ mirum quantum erectâ sphaceloque una cum toto infectâ deprehenditur.

XI.

Ut autem constet quantum & quando solis scarificationibns & fotibus hic fidendum sit, legi meretur *Riverius Centur.1. Histor. 84. & 86.* ubi gangrænam brachii manusque feliciter his ipsis sublatam esse testatur. Nos nihilominus præ omnibus hic adhuc semel commendamus modum recentiorum. Ante aliquot annos hîc loci vir sexagenarius melancholicæ constitutionis & vitæ sedentariæ indulgens alvi adstrictione laborans hyeme intensissimá corripitur de nocte præter omnem exspectationem crudelissimo dolore cum rubore ac tumore in ultimo articulo digiti minimi, hic tumor per brevi totum occupabat brachium cum calore intensissimo febre & virium præcipiti lapsu, mox totum nigrescebat, articulus autem ubi

dolor exordium ſumſerat omni ſenſu privatus erat, hinc forcipe ejus amputatio peracta fuit; Toti autem brachio calide duplicatis linteis ſpiritus vini camphoratus & urina humana; in qua ſufficiens quantitas ſalis ammoniaci & vitrioli ſoluta erat, applicata fuit & quidem ſingulis diebus ſex ad minimum vicibus. Internè exhibitum fuit crebrius nitrũ præparatum cum camphora, item tinctura bezoardica cum ſpiritu cornu cervi & nitri remixta: Præterea potiones cordiales confortantes ex aquis deſtillatis & pulveribus cordialibus præparatæ offerrebantur, quibus remediis effectum, ut intra quatuor ſeptimanas æger ſanitati plenarie fuerit reſtitutus. Hæc gangræna a causá internâ nata & in parte tendinoſa excitata periculoſisſima fuit, partim quod ab aëris frigore tubuli atque canales corporis plurimi obſtructi erant, partim quatenus in totum ſanguis craſſus & auſterus erat & particulæ acres corroſivæ in parte affectâ ſuſceptæ a venis vaſculisque lymphaticis, ſicque ad ſangvinem revectæ ejus totam maſſam turbabant. Mentio quoque injicienda eſt ſingularis cujusdam caſ9, qui itidem hic locorum contigit, dũ militiæ Præfectus in inferiori ſpinalis medullæ parte globulo plumbeo percuſſ9 quoad truncum inferiorem pedes & inferiorẽ ventrem totus paralyticus omniq; ſenſu & motu privat9 evaderet. Accidit hinc ut muſculi ani vaſti glutæi quibus nullus ſenſus inerat, ad magnam ſuperficiem corriperentur putredine, colore nigricante & cadaveroſo fætore: Hæc putredo latisſime ſerpebat, hinc commendata fuit carnis omnis emortuæ exciſio, & aliquot libræ hujus carnis ſine ullo dolore usque ad oſſis acetabulum exciſæ fuere

re, dumque caro florida appareret, probè defensa ab aëre fuit, fovea stuphis linimento balsamico imbutis, quod constabat ex terebint. myrrha, mastich. olibano, balsamo peruviano, oleo lumbricorum & spiritu vini camphorato. Quodq; maxime admiratione dignum, ingens hæc cavitas intra quinq; septimanarum spatium tota iterum carne reclusa erat: (*ambos hosce casus Magnificus Dominus Præses in collegio suo Practico-Casuali nuperrimo fusius dictitavit ad calamum.*)

XII.

Est igitur, si gangræna proserpens latè contagio suo funus partis, inde & corporis minatur, totumque membrum occupavit & enecavit, unicum & securissimum, quamvis miserum & crudele remedium, amputatio seu exstirpatio partis. Ense enim *juxta Ovidium* rescindendum est corruptum membrum ne pars sincera trahatur. Quod enim emortuum est & ad vitam amplius revocari nequit optimè a vivâ parte separatur. Satius namque est motum alicujus partis perire quam hominem totum & consultius est *cum Celso* anceps in re gravi experiri auxilium quam nullum; & melior semper est dubia spes quam desperata salus: imo satis tuta illa videtur curatio cujus effectus est salutaris. Nolum9 hic multa verba facere, utrum nimirum membrorum amputatio fieri salvâ conscientiâ possit: Evolvi de hac re meretur *Zachias in quæstionibis Medico-legalibus Lib. 8. Tom. 2. quæst. 4.* Sufficit nobis, ipsam naturam providè suâque sponte secessum integrarum partium interveniente pure a corpore moliri, uti historiæ superius allatæ id comprobant. Imo innumera exempla felicissimum hujus operationis successum sufficienter confirmant, legi possunt hanc in rem *Bartholinus Cent.*

3. Hist. 84. Binningerus Cent. 2. Histor. 19. Petrus Marchetts Observ. chirurg. 15. Henricus Roonhusen Lib. 1. observ. chirurg. 25. Rossius Consult. chirurg. 13. & ipse devenerandus Dn9 Parens meus olim in patria operationi huic in aliquot militibus Danis ab expugnatione urbis Wismariæ tum temporis Rostochium reversis, quibus frigus pedes mortificaverat, feliciter peractæ moderator & testis adfuit. In negotio tamen hoc arduo & cum magno vitæ discrimine conjuncto magna circumspectione opus est, unde semper admonendos esse chirurgos arbitratur *Excellentissim9 Ammannus in Parænesi p. 113.* ne fingant necessitatem; & firmissime sumus persvasi, quod multi ob inscitiam & neglectum chirurgorum, imo ob defectum valentium & generosorum remediorum torturam hanc pati cogantur. Quare Medicos ad tales operationes vocatos non sine singulari circumstantiarum ponderatione de membro abscindendo vel conservando judicare debere, annotavit *Hofferus Lib. 4. c. 2.* cum haud adeo excusabilem errorem hîc committi a fraudulentis vel imperitis hominibus posse, adducta ab iis exempla comprobent.

XIII.

Ut itaque circumspectè & cum ratione hoc in negotio versemur, ratione individuorum & circumstantiarum breviter strictimque sequentia annotare placet. Primum nempe asserimus ad partis amputationem non semper necessario requiri ejus Sphacelationem præsentem, sed dantur casus ubi consulto abscinditur pars, quæ nondum sphacelo affecta est; quod sæpius accidit, si nimirum a causâ nimis violentâ fere omnes dilacerati fuerint canales, ut succis vitalibus omnis transitus denegetur: tunc inevitabili necessitate mortificatio partis subsequitur & antequam id fiat, ad amputa-

tio-

tionem transeundum est. Si gangræna sisti non potest & celerius proserpit ita ut truncum corporis mox attingat, commodè quoque instituitur hæc operatio. Tandem si diuturni & atrocissimi dolores nulla arte placandi cum ulceribus & erosionibus membrum quoddam occupant, nonnunquam optimo cum fructu ad hoc remedium refugêre Practici. Sic *Horstius lib. 9. observat. 20.* meminit sequentis historiæ. *Nimirum filia 22 annorum per triennium fistulosis ulceribus circa genu dextrum laborabat, hinc corpus consumtum, continuo dolebat pars affecta & quoniam totum tibiæ os unâ cum patellâ cariosum judicatum fuit, de pedis supra genu amputatione deliberatum, exstirpatum quoque est felici cum cum successu. Memorant quoque Miscellanea curiosa Dec. II. anno 8. observ. III* propter solam dolorum vehementiam in usum vocatam fuisse, inflammatione nulla præsente, nec gangrænâ, nec sphacelo, quale exemplum memoriæ etiam prodidit *Binningerus Cent. 2. observ. 19.*

XIV.

Quod ipsam chirurgicam encheirisin spectat, antequam de illa nostra tradamus monita, opus est ut, quænam in antecessum, antequam illa instituatur, consideranda veniant, subnectamus. Sc. ante omnia semper primum deliberandum est, an sine vitæ periculo exstirpatio partis fieri queat? quod si enim tales partes sphacelus adoritur, quæ non commode deligari possunt & amplioribus arteriis & venis instructæ sunt, quæ dissectæ magnam sanguinis viriumque faciunt profusionem, satius intermittitur, deinde respiciendum & eò est, an vires ægri consentiant? Vires enim, quæ sunt vitæ conservatrices in subsidium venire necessariò debent, siquidem metus, terror, dolor hæmorrhagia

ingentem harum adhuc efficiunt jacturam: Ubi itaque vires vel ratione vehementiæ morbi succumbunt & pulsus arteriarum debilis est, & defectio animi præsens, ibi cautissimè cum auxilio hoc crudeli mercandum est; Si autem omnia ritè sese habent & indicationes hoc remedii genus luculentissimè urgent, quæstio oritur: quænam remedia ad facilitandam hanc operationem intrinsece propinari debeant? Vulgus chirurgorum & medicorum ad præcavendos dolores Opiata comendat geben einen Schlaff-Tranck ein / quod tamen hoc in passu valdè inconsultum videtur; ordinaria siquidem opiatorum, imo etiam duplicata dosis atrociam dolorum vix avertit, ceu hoc in rustico quodam cui pes sphacelo coruptus præscindebatur, oculis vidi, qui dentium stridore & ejulatu præsentes ferè omnes terrebat. Excessiva autem dosis si præbeatur, res est periculi plena, & verendum, ne sopitos ligatosque spiritus somnus sequatur sempiternus. Deinde opiata dum vaporoso suo sulphure spirituum activitatem & elaterem obtundunt, vires destruunt &, quo minus venenum gangrænosum foras propelli queat, efficiunt. Nihil namque magis auget & promovet malignitatem succorum vitalium, quam opium incautè exhibitum. Quapropter *Fallopius* usum narcoticorum in hâc operatione penitus damnat. Idem tenendum quoque esse censeo circa usum opii post peractam operationem. *Horstius lib. citat.* recenset exemplum, ubi opiatum laudanum dederunt, nox quidem subsecuta fuit quieta, post vero leves accedebant lypothimiæ cum indiciis convulsionum. Desideratissima potius sunt vulgo dicta confortantia & quæ sanguini cordique tutelam præbent; talia autem sunt spirituosa analeptica

quæ

quæ blandis ſulphureis partibus inſtructa vigorem ſanguini & ſpiritibus addunt, v. gr. aqua cinnamomi cum vino Hispanico confecta, quæ omnium præſtantiſſima, aqua florum aurantiorum, liliorum convallium, alborum, roſarum, eſſentia ambræ, ſyrupus balſami peruviani, ſpiritus volatilis oleoſus cum oleo corticum citri recenti & cardamomi eſſentificatus. Hæc vel per ſe vel cum vino rhenano optimo combinata & bono hauſtu exhibita egregiè roborant. Confert quoque tali in casu ex culinâ commendare juscula bonæ notæ refectoria ex vino, juſculo carnis, vitello ovi, ſucco citri, ſaccharo & cinnamomo parata; omnium optimum præſidium eſt, analeptica hæc cum alexipharmacis ſupra dictis commiſcere & conveniente doſi propinare. Reliqua remedia ut evacuantia, ſanguinis miſſiones, purgationes merito improbamus & rejicimus, utpote quæ ſpiritus depauperant & malignitatem in centro magis detinent.

XV.

Quoad actum operationis variæ inter authores moventur controverſiæ, quo in loco nimirum celebrari debeat? Multi in articulo amputationem inſtituere ſvadent, moti his rationibus, quoniam ibi hæmorrhagia non metuenda, nec oſſium fit nudatio. Verum enim vero in praxi contrarium magis obtinet nec rationes deſunt prægnantes: In articulis enim non tam prompte junctura oſſium invenitur & cicatrix quoque difficillimè inducitur, deinde malum non ſemper eſt in articulo ſed ſæpius in medio membri. Alia autem res eſt, ſi digiti articulus reſcindendus, quod optimè fit in juncturis & quidem mit einer Kneipzange. Porro altera quæſtio eſt, utrum in parte ſanâ an emortuâ opera-

ra-

rari liceat? Utraque pars non destituta est rationum momentis: qui in emortuâ parte id fieri debere contendunt adferunt hæc, quia minor ibi dolor & minor quoque hæmorrhagia. *Galenus lib. 2. de curandi ratione ad Glauconem cap.9.* scribit, membrum emortuum statim rescindere oportet, quo sanam partem vicinam attingit, *Item Vigo lib.4. Chirurg. Cap.7.* scribit incidendũ est membrum sanum ita ut aliquid corrupti remaneat. In quam rem etiam consentiunt *Fallopius de tumoribus C. 26. Item Aquapendens Lib. I. cap.19.* at vero consilium hoc periculosum videtur, quoniam malum illud quod relinquitur ex facili se multiplicat, sensim obrepit & inficit. Contrarium statuit *Celsus Lib. 7. cap.33.* hisce verbis: inter sanam vitiatamque partem incidenda scalpello caro usque ad os est, sic ut neque contra ipsum articulum id fiat & potius ex sanâ parte aliquid excindatur quam de ægrâ aliquid relinquatur. Eandem sententiam fovent expertissimi chirurgorum *Paræus Lib. II. cap. 18.* & *Hildanus cap. 17. de gangræna.* Regula exceptionem patitur in tibiâ, in qua si sphacelus sit supra malleolos prope genu præcisio est facienda, quod enim relinquitur, nullum usum præstat, sed magnum incommodum ægro affert cum ligneo crure ipsi utendum sit & pars otiosa in posteriora vergat. In brachio tantum conservetur quantum commodè alligandæ & aptandæ manui ferreæ sufficit. In digitis manuum & pedum in articulo id ipsum fieri debet, nervi & tendines incisi sursum attrahuntur & carne obteguntur.

XVI.

Ipsam Sectionem quod attinet, ante omnia implorandum est Divinum auxilium & chirurgus eligendus qui prudens, pius expertus & omnia, quæ ad hoc opus

opus requiruntur instrumenta & alia necessaria in promptu habeat; prout hæc fusius recenset *Cornelius Solingen in Chirurgiâ pag. 378. & sequent.* Ut feliciter respondeat institutum, postea detineatur patiens vel imponatur in scamnum conveniens, deinde chirurgus trahat cutem, musculos & carnem fortiter versus sanas partes, ut scilicet operatione peractâ ossi denudato iterum obduci queant, deinde vinculo valido satis forti non tamen adeo lato constringenda est cutis, partim ut atrox dolor præcaveatur in exstirpatione, partim etiam ut enormis hæmorrhagia, quæ presso pede discissionem ampliorum vasorum sub sequitur, impediatur: Et quamvis primum vincula non sine gravi dolore injiciantur, postmodum tamen omnes cruciatus, qui ex sectione oriuntur leniunt & obtundunt, ita ut vix ullus doloris sensus percipiatur *vid. Dec. 2. Ann. 8. observ. 211.* Vinculum hoc bis circumdetur & optime firmetur, ne hujus fiat relaxatio. Alii malunt ut duo robustiores viri præcipue in partibus carnosioribus fortiter manibus teneant & constringant. Locus ubi applicari debet ligatura est supra partem abscindendam aliquot & quidem duos digitos transversos, ne sectâ carne ligatura decidat. Prius autem quam sectio peragitur filum atramento tinctum applicandum est loco incidendo, qui ad minimum quatuor digitos transversos sit supra carnem emortuam & corruptam, postea cultro falcato satis acuto cutis & caro musculosa usque ad os unicâ sectione separanda est, quo facto musculi ab osse statim separandi sunt foras & intrinsecus & quidem satis amplo spatio, quo locus detur serræ, quæ satis acuta, ossibus bene a periostio purgatis, applicanda &

 pri-

primo fibula, deinde tibia præſcindenda eſt cito ſatis & tuto agilique dexteritate octo vel novem tractibus, leni tamen tractatione ne nimio motu & concuſſione ſæva mala obveniant ægro. Notandum autem hic eſt pedem bene eſſe extendendum, ita tamen ut paulatim inflexus teneatur ad intra quo ambo oſſa æqualiter ſerra præſcindi queant.

XVII.

Peracta ſectione, ſanguinis profluvium ſiſtendum, quod variis modis chirurgi præſtare ſolent; Nonnulli cauterio actuali ſeu ferro ignito carnem adurunt, qua aduſtione fibræ vaſorum criſpantur & conſtringuntur, ſicque remoram ſanguini injiciunt. Alii uti *Paræus* ſuadet *in Chirug. Lib. 1. cap. 20. & 22.* tenacula vel volſellâ vaſa apprehendunt & acu transfigunt atque obducto filo deligant. Plurimi ſtyptico ſanguinis nimium fluxum compeſcunt. Primum modum improbat *Dominus Horn in Microtechne* quoniam cauteriſatione actuali cruſta quædam gignitur, quæ frænum injicit ſanguinis effluxui, hæc autem quando decidit, de novo cruor largiſſime profluit. Nos dicimus remedium hoc eſſe facillimum & ſatis ſecurum & ubi periculum in morâ eſt adhibendum, maximè talibus in caſibus ubi remedia ſtyptica non ſunt ad manus. Juvat etiam cauterium adhibere tum temporis, ubi aliquid corrupti remanſerit, ſicuti quandoque ejusmodi caſus occurrunt. Ferrum autem inſigniter & ad ruborem usque candefactum eſſe debet, ſic enim citiſſimè ſequitur effectus, applicandum ipſis orificiis vaſorum & cavendum quoque ne ægrotans videns ferrum hoc terrore inſigni percutiatur. Quod alterum modum ſpectat, nimirum de-

deligationem arteriarum variis premitur difficultatibus, quoniam arteriæ post sectionem breviores fiunt & intra carnem sese occultant, hinc forcipe non bene teneri & extrahi possunt ad deligationem, deinde ligaturæ harum etiam tempus & moram requirunt, quam imbecillitas & defectio ægri non permittunt; porro ipsum vinculum quoque arteriæ tunicas quandoque disseat, si nimis fortiter stringatur hoc autem si non fit sanguinis fluxus non impeditur. Melior & optimus modus est sistere sanguinem stypticis seu solidis, seu liquidis. Varia autem hunc in finem laudantur remedia nonnulli vitriolum cyprium, item solutionem vitrioli albi, nec non liquorem stypticum danicum ex alumine, vitriolo, oleo vitrioli & aceto præparandum, maxime æstimant. *Hildanus Cent. V. observ. 17.* Pulverem stypticum suum magnifacit; Nos instar omnium caput mortuum vitrioli probè exustum *cum Heurnio in comment. ad aphoris. Hippocratis 3. S. 1.* commendamus; Hoc enim præstantissimæ virtutis est ad omnem effrenem sanguinis fluxionem cohibendam. Historia quam refert laudatus Heurnius de hoc pulvere observatione digna est. *Nimirum Illustrissimus Aurantiæ Princeps Wilhelmus Nassovius Antwerpiæ a latrone læsus sclopeto in collo ita ut vena jugularis magna maximam copiam sangvinis funderet per plurimos dies, cum quotidie aliquot libras ejus emitteret; Non autem potuit sisti illa fluxio, tandem quidam digestivo illito ac involuto colcothare id perfecit.* Si compositum quis desideret potest esse tale Recipe Boli armen. unc. quatuor, sangvin. dracon. aluminis, terræ sigillatæ ana unciam unam semis, nuc. cupressæ, gallar. ana unc. unam, capit. mortui vitrioli unc. duas M. F.

pulvis. Ex liquidis, quæ, quoniam soluta sunt, facilius penetrant & sanguini coagulum inducunt, omnibus palmam dubiam reddit liquor martis seu vulgo dictum oleum martis, quod ex capite mortuo florum salis ammoniaci martialium aëri libero exposito per deliquescentiam emergit & longe præsentius est quovis etiam famoso styptico. Sanguini si infunditur, illum in instanti in firmum & stabile coagulum imo ex fluido in solidum mutat, quoniam crassioris molis & angulosæ figuræ particulæ vitriolicæ globulorum sanguineorum ab æthere rotationem, in qua fluiditas ejus consistit, impediunt & globulos istos coadunant. Alii curiosiores spiritum vini rectificatissimum ad sanguinis fluxum refrœnandum collaudant, quod experimentum, quamvis propter debilitatem suã huc non trahendum existimem, non tamen prorsus de nihilo est & in levioribus læsionibus locum invenit. Ratio autem operandi est in procinctu; nimirum spirit9 talis omni phlegmate orbatus quam promptissime imbibit serum seu partem aquosam sanguinis, unde particulæ sanguineæ crassiores ex poris seri præcipitatæ in molem concrescunt & stabile quoddam corpus constituunt, quod effluxioni sanguinis remoram immittit, deinde etiam vasorum ac tubulorum carneorum fibræ particulis æthereis salinis spiritus vini exsiccantur, constringuntur ac sic breviores ac angustiores evadunt ut intra limites suos manere queat fluor sanguineus. Modus autem applicandi styptica hic est, nimirum turundæ insignes ex lino discerpto conficiuntur, quæ madefiunt albumine ovi conquassato, quibus deinde pulvis stypticus inspergitur vel ipsæ turundæ liquori styptico immer-

mer-

merguntur & poſtea applicantur ipſis vaſis, quæ prout amplitudine ac capacitate differunt diverſas figura & magnitudine turundas quoque exigunt.

XIIX.

Sedato ſanguinis fluxu opus eſt, ut vincula ſtupefactiva removeantur, cutis remittenda, quæ os contegit & bonam partem læſionis imo nonnunquam totam, & dum pelle illa vaſa conteguntur, partim & fluens ſiſtitur ſanguis, partim & conſolidatio promovetur. Venetorum lictores *teſte Bartholomæo Maggio de vulnerum ſclopt: curat. pag. 268.* qui facinoroſo alicui homini manum abſcindere debent, pellem ad ſuperiora trahunt & poſt manus amputationem illico contractam pellem laxant & diligenter circa juncturam conſuunt, vulnerique ventrem gallinæ morientis adhibent, nec ullum deinde fit ſanguinis profluvium; & hoc a *Galeni* ſententia non abhorret, *qui lib. 5. Method.* ſcribit *ſangvinis fluxum ſiſti ex propriæ cutis ſuperpoſitione, quapropter tuto hoc modo membra ſecabis, qui ſi tibi ſatisfecerit illum te docuiſſe non me pænitebit.* Accepimus in Belgio modum hunc admodũ eſſe familiarem & multiplici experimento utiliſſimum deprehenſum fuiſſe, nimirum tibia ſecta muſculus Gaſtrocnemius vel ejus portio ſalva adhuc & viva non abſcinditur, ſed ſeparatur a reliqua parte, quâ deinde obvolvitur membrum ſauciatum & ſic brevi tempore feliciſſimo cum ſucceſſu ſanatio abſolvitur. Impoſito poſtea pulvinari linteo albumine madefacto ad replendam cavitatem, veſica bubula ſatis fortis & aquæ calidæ prius immerſa toti trunco obducitur, donec hæmorrhagiæ metus tranſiverit: tertio vel quarto die demum removetur ligatura & iterum pulvis ſtypticus cum albumine ovi mixtus imponendus eſt & opera danda ut indurata ac inglutinata prius emolliantur, eſchara ut decidat, ad quod egregiè facit digeſtivum ex melle, terebint. pulvere ariſtol. irid. florent. thure & ſpir. vin. paratum. Eſcharâ delapſa vel filo vulneris os latis ſuturis conſtringendum

vel

vel per emplaſtra cutis attrahenda. Luxurians& ſpongioſa caro, quæ ſæpius excreſcit coercenda eſt inſperſo pulvere radicis ireos & aluminis uſti; tandem cicatrix emplaſtro diapalmæ, item de cerussâ nec non unguento deſiccante rubro inducenda eſt.

XIX.

Poſtremo ad feliciorem proceſſus ſucceſſum quædam neceſſariæ cautelæ adjiciendæ ſunt, *Primo* nimirum hæc operatio ita à chirurgo inſtituenda eſt, ut exponendo inſtrumenta ſua non timorem incutiat ægroto, qui peſſimus nonnullorum mos eſt: dum ex abrupto quaſi ægrotantibus indicunt exſtirpationem & ſtatim omnia ad hoc opus parata inſtrumenta monſtrant; Novi ex relatione ſvaviſſimi Dni. Parentis mei plures panico quaſi terrore ſic correptos & exanimatos fuiſſe, ut poſtmodum parum feliciter res ſucceſſerit. Subitus enim & inopinatus terror mirum quantum turbat ſpirituum & corporis œconomiam; *Secundo* non aggredienda res eſt ſtomacho vacuo, protinus enim moleſtâ ſyncope prehendi ſolent, nec eo repleto, ne cibus propter agitationem corrumpatur. *Tertio* in cacochimicis, ſenib9 raro feliciter cedere ſolet & conſultius ſemper inſtituitur horis matutinis, quam pomeridianis, tempore verno & autumnali, quam hyberno & æſtivo. *Quarto* denudatæ partes & oſſa non diu aëri exponenda ſunt, ne hic conglutinationem impediat & corruptionem ac nigredinem oſſi inducat. *Quinto* poſt operationem peractam inſiſtendum eſt remediis intrinſecis refocillantib9 & alexipharmacis, temperatis tamen & in genere vitanda omnia exceſſivâ qualitate prædita, ſpirituoſa, calida, vaporoſa, opiata. Mixtura, quæ conſtat ex vino, oculis cancri, aqua cinnam. ſcorzon. eſſent. nuciſtæ, & paucis granis theriac. cœleſtis omnium optima; hæc enim confortat, blandam diaphoreſin & tranſpirationem inducit, ſimul & ſpirituum tumultum componit. *Sexto* ad cruſtæ vel medicamentis vel ignito ferro inductæ a carne reſolutionem (ſolet enim inde

pro-

profluvium sangvinis sequi) non properare debemus. Cum autem putredo cessaverit, nec amplius sangvinis profluvium reformidandum, ea quæ crustam detrahunt, applicanda sunt, post crustæ autem casum, si adhuc inflammatio adest, ungventum diapompholygos, quo nullum aliud præstantius, adhibendum est, nullaque acria & quæ nimis calida tum ad movenda. *Plura qui legere circa hanc operationem cupit, conferat Johannem Vigonem Lib. 4. Chirurg. cap. 7. Aquapendentem Lib. I. Chirurg. cap. 19. & titulo de Sphaceli chirurgiâ & Celsum Lib. 7. cap. 33. Hildanum lib. de gangræna & Sphacelo. Solingen Parte 4. cap. 2.*

XX.

Coronidis loco de symptomatibus, quæ post operationem subveniunt deque illorum causis pauca adhuc addam. Sunt autem potissimum syncope, hæmorrhagia, febris inflammatoria, cum phrenitide, delirio & de novo gangræna & sphacelus. Syncope debetur potissimum timori & terrori, nec non nimio sangvinis effluxui. Si autem gangræna a causâ intrinseca est non mirum ipsam malignitatem Spiritus in crasi & motu turbare unde præceps virium lapsus, animi defectio, sudor frigidus & fætidus nascitur. Deinde hæmorrhagiæ facilius de novo fiunt, hinc videndum ne æger multum se commoveat, sternutet, vociferetur, tussiat, aut corpus culcitris multum oneret & quæcunque corpus & sangvinem commovent hinc vitanda sunt. Hinc quando æger dormit semper vigilans ipsi adsit minister. Quod si autem hæmorrhagia denuo supervenerit, non amovendus est illico prior apparatus, sed tentandum an aliis remediis retineri possit: nimirum aquâ frigida inspersâ, item stuppis cum pulveribus stypticis, V.S. in oppositâ parte. Illud autem maximè quoq; observatione ac notatu dignum est, non solum post graviores contusiones membrorum, verum & illorum amputationem frequentem esse hæmorrhagiam narium, ratio mihi videtur esse talis, quoniam sangvinis circulatio ex arteriis in venas non ritè & æqualiter procedit; dum

nimi-

nimirum magna arteria amputata & ejus pars ligata vel obstructa est, sangvis necessario, qui transiret ad illam partem emortuam & detruncatam & reverteretur per venam, ad alias partes per arterias magno cum impetu ruit & qua data porta effluit. Hinc optime annotavit *Hildanus lib. de Dysent. c. 1.* quod sangvinea dysenteria in iis, quibus membrum aliquod abscissum est, proveniat: tunc enim *inquit* sangvis, qui pro nutritione partis abscissæ constitutus fuerat, ad fontem suum recurrens beneficio naturæ ad intestina depellitur. Febris inflammatoria in omnibus graviter vulneratis familiaris esse solet, propter stasin & corruptionem sangvinis & seri, nec non inæqualem sangvinis & seri circulum. Convulsiones ut plurimum nunciæ mortis sunt, dum fluidum nerveum penitus destructum & irregularis motus indicant. TANTUM.

SIc tuus exactus, FILI, feliciter artis
Pæoniæ cursus; Condis honoris opus.
Hoc, ceu credo, brevi roseo te murice cinget,
Ex animo lætor; lætaque quæque precor.

Ex paterno affectu hæc scribebat

BERNHARDUS BARNSTORFF,
Med. D. & in Alma ad Varnum Profess.
Publ. Facultat. Medic. Senior & p. t. Decanus nec non Physicus ibid. *hodieq;* Academiæ RECTOR MAGNIFICUS.

EPISTOLA GRATULATORIA,

AD

VIRUM MAGNIFICUM EX-CELLENTISSIMUM atque EXPERIENTIS-SIMUM

DN. BERNHARDUM BARNSTORFFIUM,

Med. D. & Prof. Publ. in Academia Ro-ſtochienſ. celeberrimum, Facultat. Medic. Seniorem & p. t. Decanum nec non Phyſicum ibid. hodieque Academiæ Rectorem Magnificum.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Litteris CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.

VIR MAGNIFICE atque EXCELLENTISSIME

TRia ſunt, quæ hominem felicem ac beatum reddunt, tam in hâc quam in ſecuturâ vitâ: *Sincera Pietas, Mens tranquilla & Sanitas.* Hæc ſumma mortalium bona ſunt, quibus in acquirendis genuina omnis verſatur ſapientia. *Pietas* eſt, quæ nobiliſſimam noſtri partem ad verum vitæ fontem Deum adducit & cum ipſo unionem intimam, quæ inconcuſſæ felicitatis o-omnis centrum eſt, inſtituit. Alterum animi noſtri pabulum *tranquillitas* & *ac-*

quie-

quiescentia est, quæ si in recta virtute & rationis usu ponitur, perfecti amoris & gaudii parens & causa existit. Tertium ad corpus spectat & in proportionata partium fluidarũ temperie, æquilibrio, motuumq; ordinatâ æqualitate consistit ac *sanitas* dicitur. Hac qui fruitur dulce ac securum possidet in hac vita præsidiũ, aptusque est munera sua legitime sine ullo incommodo obeundi. Quo circa perfectum hunc dicimus, qui divinis hisce bonis ac donis gaudet, quæ, quod mirabile est amicabilem inter se fovent, communionem ac commercium, ut, qui *sanitatem* habet ut plurimum simul *mentem tranquillam* alat & hæc corpus quoque in statu suo secundum naturam egregie conservet. *Pietas* vero utrumque conciliare videtur, nisi magnus excessus in rebus, quæ Medicis non naturales dicuntur, præcesserit. Hominis itaque officium est, omni animi contentione

ingeniique nervis *perfectissimam hanc bonorum Trigam* quærere, rimari & augmentum illorum indies appetere. Videtur autem ille aliis mihi felicior in comparanda hac divina fruitione, qui Medicinæ sacris operatur. Hic enim exquisitâ operum DEI & stupendi, quod in natura, quæ prima Numinis divini scriptura est, panditur, cognitione manibus quasi palpat & oculis cernit inenarrabilem ejus sapientiam & bonitatem, unde maximus Numinis hujus & cultus & amor enascitur, a quo nostri in quævis momenta subsistentia & quivis motus, qui in corde & arteriis est, dependet: Et sicuti nos ipse formavit: sic eodem modo & destruere & in nihilum nos redigere potest. Medicus porro, velut perpetuæ miseriæ humanæ spectator, superbus esse vix potest. Initia & incrementa nostri totiusque generationis processus & locus ubi nascimur non possunt quin prrofunde hu-

humilitatem cordi ipsius instillent, & optime penetrat quod JACOBUS dicit *Vitam nostram instar vaporis & bullæ esse.* DEniq; post DEUM Imperator vitæ & sanitatis est Medicus, hic & sibi & aliis integram sanitatem servat ac dispensat. Quare ut optimus beneficiarius & eleemosinarius divinam quasi opem imbecillibus præstat. Unde non potest non exurgere & mentis summa acquiescentia & gaudium. Felicem itaque prædico, qui post sincerum DEI amorem recte se mancipat studio Medicinæ non vanæ, aut empiricæ sed rationalis, quæ inconcussæ veritatis principia mechanica sequitur, tunc enim largissimam invenit occasionem possidendi tria hæc prædicta bona. Felicem quoque terq; felicem & *Te, Vir excellentissime*, & me & filium tuum, optimam Tui spem, dico & prædico, quod studium hoc jucundissimum & acceptissimum amplexi fue-

rimus. Medicus enim ſapiens juxta divinum ſenem noſtrũ *L.1.S.1.Tract.de Medic.* DEO æqualis habetur. Iterum iterumque hinc Tibi gratulor, *Vir Excellentiſſime*, de filio Tuo, quem ad ſtudium medicũ, quod ipſe magno cum applauſu profiteris, educaſti: Hic ſemen tuarum virtutũ ſimul & ſcientiæ medicæ quaſi innatum ita excoluit & adoleſcere ſivit, ut jam uberrimos fructus proferat. A teneris ut ajunt unguiculis ipſum arti noſtræ tradidiſti & virtutum ac ſapientiæ præceptis operâ Weiſiana, Ottoniana & Burgmanniana fideliſſima probe imbutum ad academias per celebres tam *Helmſtadienſem*, *Jenenſem*, *Lipſienſem*, quam *noſtram* miſiſti, ubi indefeſſo labore hauſit, excellentiſſimis Medicis præeuntibus, totius Medicinæ rationalis fundamenta. *Meibohmium*, *Gerdeſium*, *Schaperum*, *Wedelium*, *Schelhammerum*, *Crauſium*, *Slevogtium*, *Sthalium*, *Bohnium*, *Rivinũ* alios-

aliosque audivit. Mea quoque opera ſe profeciſſe teſtatur. Imprimis ipſius conatus in ſcrutinio naturalium ſatis laudare vix poſſum. Rebus Anatomicis, Chymicis, Phyſiologicis, Botanicis magna cum ſolertia invigilavit. Cathedrã cum aliorum admiratione ſalutavit frequentius & in certaminibus ſeſe exercuit egregie. Adiit & lectiones aliorum, quod in meis ſemper laudo, qui ſapientiam & ſolidas artes maxime mathematicas profitentur. Metallifodinas varias Germaniæ ingreſſus eſt ad conſpicienda naturæ miracula. Nec in viſitandis urbibus atque Aulis Saxoniæ celebrioribus ſegnis fuit, ut jucundisſimam curioſorum variorum ſibi compararet notitiam.

Aſt nolo ulteriori recenſione ejus vitam, ſtudia atque ſcientias perſequi. Res ipſa loquitur & *D*iſputatio inauguralis cultisſimum eruditionis ipſius ſpeci-

ci-

cimen ſatis orbi erudito Medico nomen ejus commendat & ſagacis ingenii vires patefacit, ut adeo nullum dubium ſit, ipſum ceu hæredem paternæ doctrinæ ζητρὸν-ἄριςον bonæ famæ templum olim ingreſſurum. Ingens itaque Te, *Vir Excellentiſſime*, gaudium a filio Tuo ſumpturum eſſe, certo credas, maxime ſi primo illi, de quo dixi, principio mentium humanarum bono ulterius exacte ſtudeat. Cæterum gratulor mihi de Tua amicitia & affectu, quem Tuis gratisſimis nuper teſtatus es: hunc ut ſervare perennem ac proprium mihi velis etiam atque etiam rogo. DEUS Te in incrementum Reipublicæ noſtræ Apollinariæ & decus Academiæ Veſtræ ſervet diutisſime.

Vale!

Dabam Halæ Magdeburg.
ipſis Calendis Octobr.
Ao. 1696.

FRIDERICUS HOFFMANNUS,
Medicus Electoralis & Profeſſor
h. t. Academiæ PRORECTOR.

20